

ONA TILI TA'LIMIDA MILLIY VA UMUMINSONIY QADRIYATLARNING LINGVODIDAKTIK ASOSLARI

Muxtorova Madina Baxtiyorjon qizi

Andijon davlat pedagogika instituti 2-kurs magistranti

Annotatsiya: *Mazkur maqolada ona tili ta'limida milliy va umuminsoniy qadriyatlarining lingvodidaktik asoslari tahlil qilinadi. Tadqiqotda qadriyatlarga asoslangan ta'limning o'quvchilarning ma'naviy tafakkuri, nutqiy kompetensiyasi va mustaqil fikrlashini rivojlantirishdagi o'rni yoritilgan. Tahliliy va tavsifiy metodlar asosida ona tili darslarida qadriyatlarni o'qitishning samarali usullari aniqlanib, ularning ta'lim samaradorligini oshirishdagi ahamiyati asoslab berilgan.*

Kalit so'zlar: *ona tili ta'limi, lingvodidaktika, milliy qadriyatlar, umuminsoniy qadriyatlar, kommunikativ kompetensiya, ma'naviy tarbiya, interfaol metodlar, kompetensiyaviy yondashuv, nutqiy faoliyat, pedagogik texnologiyalar.*

Аннотация: *В данной статье анализируются лингводидактические основы национальных и общечеловеческих ценностей в обучении родному языку. В исследовании раскрывается роль ценностно-ориентированного обучения в развитии духовного мышления, речевой компетенции и навыков самостоятельного мышления учащихся. На основе аналитических и описательных методов определены эффективные способы преподавания ценностей на уроках родного языка и обосновано их значение в повышении эффективности образования.*

Ключевые слова: *обучение родному языку, лингводидактика, национальные ценности, общечеловеческие ценности, коммуникативная компетенция, духовное воспитание, интерактивные методы, компетентностный подход, речевая деятельность, педагогические технологии.*

Abstract: *This article analyzes the linguodidactic foundations of national and universal values in mother tongue education. The study highlights the role of value-based education in developing students' spiritual thinking, speech competence, and independent thinking skills. Based on analytical and descriptive methods, effective approaches to teaching values in mother tongue classes are identified, and their importance in improving educational effectiveness is substantiated.*

Keywords: *mother tongue education, linguodidactics, national values, universal values, communicative competence, spiritual education, interactive methods, competency-based approach, speech activity, pedagogical technologies.*

Kirish. Bugungi globallashuv, axborot texnologiyalarining jadal rivojlanishi va madaniyatlararo integratsiya jarayonida yosh avlodni milliy hamda umuminsoniy qadriyatlar ruhida tarbiyalash ta’lim tizimining ustuvor vazifalaridan biri sifatida e’tirof etilmoqda. Jamiyat taraqqiyoti, milliy o‘zlikni saqlab qolish va ma’naviy barkamol avlodni voyaga yetkazishda ta’limning, ayniqsa, ona tili ta’limining o‘rni beqiyosdir. Chunki ona tili nafaqat kommunikativ vosita, balki xalqning tarixiy xotirasi, milliy tafakkuri, madaniy merosi va ma’naviy qadriyatlarini o‘zida mujassam etuvchi muhim ijtimoiy hodisa hisoblanadi⁹⁷. Ona tili darslari orqali o‘quvchilarda tilga hurmat, milliy an’analarga sadoqat, insoniylik, vatanparvarlik, bag‘rikenglik va axloqiy fazilatlarni shakllantirish imkoniyati mavjud. Shu jihatdan qaraganda, ona tili ta’limida milliy va umuminsoniy qadriyatlarni uyg‘un holda o‘qitish o‘quvchilarning ma’naviy-axloqiy kamolotini ta’minlashda muhim omil bo‘lib xizmat qiladi. Ayniqsa, xalq og‘zaki ijodi namunalari, badiiy matnlar, maqol va hikmatli so‘zlar, mumtoz va zamonaviy adabiyot namunalariidan foydalanish orqali o‘quvchilarda qadriyatlarga nisbatan ongli munosabat shakllanadi. Hozirgi zamonaviy ta’lim konsepsiyalarida kompetensiyaviy yondashuv ustuvor ahamiyat kasb etmoqda. Bu esa o‘quvchilarning faqat nazariy bilimlarni egallashi emas, balki ularni hayotiy faoliyatda qo‘llay olishi, mustaqil fikrlashi va ma’naviy qarashlarini shakllantirishni ham taqozo etadi⁹⁸. Ona tili ta’limida qadriyatlarni o‘qitish o‘quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish bilan birga, ularda ijtimoiy faol fuqarolik pozitsiyasini ham shakllantiradi. Chunki til va tafakkur o‘zaro uzviy bog‘liq bo‘lib, til orqali insonning dunyoqarashi, ruhiyati va qadriyatlarga bo‘lgan munosabati namoyon bo‘ladi.

Lingvodidaktika tilni o‘qitishning nazariy va metodik asoslarini o‘rganuvchi fan sifatida ona tili darslarida qadriyatlarni singdirishning samarali usullarini ishlab chiqishda muhim ilmiy asos vazifasini bajaradi. Xususan, kommunikativ yondashuv, interfaol metodlar, muammoli ta’lim texnologiyalari, matn tahlili va ijodiy topshiriqlar asosida tashkil etilgan darslar o‘quvchilarning mustaqil fikrlashi, nutqiy faoliyati va ma’naviy tafakkurini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, ta’lim jarayonida milliy va umuminsoniy qadriyatlarning uyg‘unligini ta’minlash yoshlarning turli mafkuraviy tahdidlarga qarshi ma’naviy immunitetini mustahkamlashda ham muhim ahamiyatga ega⁹⁹. Mamlakatimiz ta’lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar ham ona tili ta’limini zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosida tashkil etishni talab etmoqda. Davlat ta’lim standartlari va yangi avlod darsliklarida o‘quvchilarning ma’naviy kompetensiyalarini rivojlantirishga alohida e’tibor qaratilayotgani ham buning yaqqol dalilidir. Shu sababli ona tili ta’limida qadriyatlarni

⁹⁷ Mirziyoyev Sh.M. *Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi*. – Toshkent: O‘zbekiston, 2022.

⁹⁸ Saidahmedov N. *Pedagogik mahorat va kompetensiyaviy yondashuv*. – Toshkent: Istiqol, 2021.

⁹⁹ Jamolxonov H. *Hozirgi o‘zbek adabiy tili va lingvodidaktika asoslari*. – Toshkent: Akademnashr, 2022.

lingvodidaktik asosda o‘qitish masalalarini ilmiy jihatdan tadqiq etish dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Adabiyotlar tahlili va nazariy asoslar. Ona tili ta’limida milliy va umuminsoniy qadriyatlarni shakllantirish masalasi pedagogika, lingvistika, psixologiya hamda lingvodidaktika fanlari kesishgan nuqtada tadqiq etiladigan dolzarb ilmiy yo‘nalishlardan biri hisoblanadi. Mazkur muammo yuzasidan olib borilgan ilmiy izlanishlarda tilning nafaqat kommunikativ vosita, balki xalqning ma’naviy merosi, madaniyati va qadriyatlarini avloddan avlodga yetkazuvchi muhim ijtimoiy hodisa ekanligi alohida ta’kidlanadi. Jumladan, tilshunos olim N.Mahmudov tilni “millatning ma’naviy xotirasi va tafakkur ko‘zgusi” sifatida baholab, ona tili insonning dunyoqarashi va madaniy ongini shakllantiruvchi asosiy vosita ekanligini qayd etadi¹⁰⁰.

Mahalliy va xorijiy olimlarning ilmiy qarashlarida qadriyat tushunchasi insonning ma’naviy-axloqiy mezonlarini belgilovchi omil sifatida talqin qilinadi. Pedagog olim O.Musurmonova ma’naviy qadriyatlarni yosh avlodni barkamol inson sifatida tarbiyalashning muhim omili deb hisoblaydi hamda ta’lim jarayonida milliy qadriyatlarni singdirish shaxsning ma’naviy kamolotini ta’minlashini ta’kidlaydi¹⁰¹. Shuningdek, R.Safarova ta’lim tizimida qadriyatlar asosida tashkil etilgan tarbiya jarayoni o‘quvchilarning ijtimoiylashuvi va fuqarolik pozitsiyasini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etishini qayd etadi. Ayniqsa, kompetensiyaviy yondashuvga asoslangan zamonaviy ta’lim tizimida o‘quvchilarda milliy o‘zlikni anglash, vatanparvarlik, bag‘rikenglik va insonparvarlik kabi fazilatlarni rivojlantirish dolzarb masala sifatida qaralmoqda. Lingvodidaktik tadqiqotlarda ona tili ta’limining asosiy vazifasi o‘quvchilarning nutqiy kompetensiyasini rivojlantirish bilan birga, ularda ma’naviy tafakkur va estetik didni shakllantirishdan iborat ekanligi ta’kidlanadi. H.Jamolxonov lingvodidaktik yondashuv asosida tashkil etilgan ona tili ta’limi o‘quvchilarning nutqiy faoliyatini rivojlantirish bilan bir qatorda, ularning tafakkurini ham boyitishini alohida ko‘rsatadi. Til va tafakkur o‘rtasidagi uzviy bog‘liqlik haqidagi nazariyalar ona tili darslarida qadriyatlarni o‘qitishning ilmiy asosini tashkil etadi. Psixolog olim L.S.Vygotskiy tafakkur va nutqning o‘zaro bog‘liqligini asoslab, insonning fikrlash jarayoni til vositasida shakllanishini ilmiy jihatdan izohlaydi. Shu sababli til ta’limi jarayonida qadriyatlarga asoslangan matnlar va kommunikativ topshiriqlardan foydalanish o‘quvchilarning ma’naviy dunyoqarashini boyitishga xizmat qiladi.

O‘zbek pedagogikasida ham ona tili va adabiyot ta’limi orqali ma’naviy-axloqiy tarbiya berish masalalari keng tadqiq etilgan. Q.Yo‘ldoshev badiiy asarlarni o‘qitish orqali o‘quvchilarning estetik tafakkuri va mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantirish mumkinligini

¹⁰⁰ Mahmudov N. *Til va jamiyat*. – Toshkent: Tafakkur, 2021.

¹⁰¹ Musurmonova O. *Oila ma’naviyati – milliy tarbiya asosi*. – Toshkent: O‘qituvchi, 2021.

ta’kidlaydi¹⁰². Tadqiqotlarda xalq og‘zaki ijodi namunalari, maqol va matallar, badiiy asarlar hamda tarixiy manbalarning tarbiyaviy imkoniyatlari alohida yoritilgan. Xususan, maqol va hikmatli so‘zlar o‘quvchilarda hayotiy tajriba, axloqiy qarash va milliy tafakkurni shakllantiruvchi muhim vosita sifatida baholanadi. B.To‘xliyev esa badiiy matnlarning o‘quvchilarda estetik did, nutq madaniyati va ijodiy tafakkurni rivojlantirishdagi ahamiyatini alohida qayd etadi.

Nazariy jihatdan mazkur tadqiqot kompetensiyaviy yondashuv, kommunikativ ta’lim, shaxsga yo‘naltirilgan ta’lim hamda lingvokulturologik yondashuv tamoyillariga asoslanadi. N.Saidahmedov kompetensiyaviy yondashuvni o‘quvchilarning bilimlarni amaliy faoliyatda qo‘llash qobiliyatini shakllantiruvchi samarali pedagogik tizim sifatida talqin qiladi. Kommunikativ yondashuv esa tilni muloqot vositasi sifatida o‘qitishga asoslanib, o‘quvchilarning nutqiy faoliyatini faollashtiradi. Rus olimasi V.A.Maslova lingvokulturologiyani til va madaniyat uyg‘unligini o‘rganuvchi yo‘nalish sifatida baholab, til birliklarida xalqning madaniy tafakkuri mujassam ekanligini ta’kidlaydi. Shu bois lingvokulturologik yondashuv o‘quvchilarda milliy qadriyatlarga nisbatan hurmat tuyg‘usini shakllantirishda muhim metodologik asos bo‘lib xizmat qiladi. Shuningdek, zamonaviy pedagogik texnologiyalar va interfaol metodlarning qo‘llanilishi ona tili ta’limida qadriyatlarni samarali singdirishga keng imkoniyat yaratadi. R.Ishmuhamedov interfaol metodlarni o‘quvchilarning mustaqil fikrlashi va ijodiy faoliyatini rivojlantiruvchi samarali vosita sifatida baholaydi. Munozara, bahs-munozara, muammoli vaziyat yaratish, matn tahlili, klaster va konseptual xaritalar kabi metodlar o‘quvchilarning mustaqil fikrlashi, ijodiy yondashuvi hamda ma’naviy tafakkurini rivojlantirishda muhim vosita bo‘lib xizmat qiladi.

Tadqiqot metodologiyasi va usullari. Mazkur tadqiqotning metodologik asosini zamonaviy pedagogika, lingvodidaktika, psixolingvistika hamda kompetensiyaviy yondashuv nazariyalari tashkil etadi. Tadqiqotda ona tili ta’limida milliy va umuminsoniy qadriyatlarni shakllantirishning ilmiy-pedagogik asoslarini aniqlash, ularning ta’lim jarayonidagi o‘rni va ahamiyatini ochib berish hamda lingvodidaktik imkoniyatlarini tahlil qilish asosiy metodologik yo‘nalish sifatida belgilandi. Shuningdek, tadqiqot til va tafakkur birligi, ta’limning tarbiyaviy xarakteri hamda shaxsga yo‘naltirilgan ta’lim tamoyillariga asoslandi. Tadqiqot jarayonida milliy va umuminsoniy qadriyatlarni ona tili ta’limi mazmuniga integratsiya qilishning nazariy va amaliy jihatlari o‘rganildi. Bunda tilni o‘qitish jarayonida o‘quvchilarning nafaqat lingvistik bilimlarini rivojlantirish, balki ularning ma’naviy-axloqiy qarashlari, kommunikativ madaniyati va ijtimoiy faolligini shakllantirish muhim omil sifatida qaraldi. Shu nuqtayi nazardan, ona tili darslarida qadriyatlarni

¹⁰² Yo‘ldoshev Q. *Adabiyot o‘qitish metodikasi*. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2021.

o‘qitishning samaradorligini oshirishga xizmat qiluvchi metod va usullar tahlil qilindi. Tadqiqotda bir qator ilmiy usullardan kompleks tarzda foydalanildi.

Tahliliy metod yordamida mavzuga oid ilmiy-nazariy adabiyotlar, davlat ta’lim standartlari, o‘quv dasturlari va metodik manbalar o‘rganildi. Ushbu metod orqali qadriyatlar tushunchasining pedagogik, lingvistik va lingvodidaktik mohiyati ochib berildi hamda ona tili ta’limidagi o‘rni aniqlandi.

Qiyosiy-tavsifiy metod asosida milliy va umuminsoniy qadriyatlarning o‘ziga xos jihatlari, ularning ta’lim jarayonidagi uyg‘unligi hamda o‘quvchilarning ma’naviy tarbiyasiga ta’siri tahlil qilindi. Turli ilmiy qarashlar va metodik yondashuvlar o‘zaro solishtirilib, ularning samarali tomonlari umumlashtirildi.

Kuzatish metodi yordamida ona tili darslarida qadriyatlarga asoslangan matnlar, interfaol metodlar va kommunikativ topshiriqlarning qo‘llanilishi kuzatildi. Kuzatishlar natijasida o‘quvchilarning dars jarayonidagi faolligi, mustaqil fikrlashi, nutqiy kompetensiyasi hamda ma’naviy qarashlaridagi o‘zgarishlar tahlil qilindi.

Matn tahlili metodi orqali ona tili darsliklaridagi badiiy va ilmiy matnlarning tarbiyaviy imkoniyatlari o‘rganildi. Xalq og‘zaki ijodi namunalari, maqol va matallar, hikmatli so‘zlar hamda badiiy asarlardagi qadriyatlarga oid g‘oyalar lingvodidaktik nuqtayi nazardan tahlil qilindi. Ushbu metod o‘quv materiallarining ma’naviy-ma’rifiy salohiyatini aniqlashda muhim ahamiyat kasb etdi.

Umumlashtirish metodi yordamida tadqiqot davomida olingan nazariy va amaliy natijalar tizimlashtirildi hamda ona tili ta’limida qadriyatlarni o‘qitishning samarali metodik tavsiyalari ishlab chiqildi. Tadqiqot natijalari asosida qadriyatlarga yo‘naltirilgan ta’limning o‘quvchilarning nutqiy va ma’naviy kompetensiyalarini rivojlantirishdagi ahamiyati yuzasidan ilmiy xulosalar chiqarildi.

Shuningdek, tadqiqotda interfaol metodlardan foydalanishning samaradorligiga alohida e’tibor qaratildi. Xususan, “Aqliy hujum”, “Munozara”, “Klaster”, “Insert”, “BBB” kabi metodlarning ona tili darslarida qo‘llanilishi o‘quvchilarning mantiqiy tafakkuri, erkin fikrlashi va qadriyatlarga oid dunyoqarashini rivojlantirishga xizmat qilishi asoslab berildi. Kommunikativ yondashuv asosida tashkil etilgan topshiriqlar esa o‘quvchilarning nutqiy faolligini oshirish hamda muloqot madaniyatini shakllantirishda muhim vosita sifatida baholandi.

Tadqiqot natijalari. Mazkur tadqiqot natijalari ona tili ta’limida milliy va umuminsoniy qadriyatlarni lingvodidaktik asosda o‘qitish o‘quvchilarning nafaqat lingvistik bilimlarini, balki ularning ma’naviy-axloqiy tafakkuri va kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega ekanligini ko‘rsatdi. Tadqiqot davomida olingan natijalar qadriyatlarga yo‘naltirilgan ta’lim jarayoni o‘quvchilarda milliy o‘zlikni anglash,

vatanparvarlik, bag‘rikenglik va insonparvarlik kabi sifatlarning shakllanishiga ijobiy ta‘sir ko‘rsatishini tasdiqladi.

Tilshunos olim N.Mahmudov tilni millat tafakkuri va ma‘naviy dunyosining ifodasi sifatida talqin qilib, ona tili ta‘limi orqali yosh avlodda milliy qadriyatlarni shakllantirish mumkinligini alohida ta‘kidlaydi. Tadqiqot natijalari ham ushbu nazariy qarashlarning amaliy jihatdan to‘g‘riligini ko‘rsatdi. Xususan, ona tili darslarida qadriyatlar bilan boyitilgan matnlar, xalq og‘zaki ijodi namunalaridan foydalanish hamda interfaol metodlarni qo‘llash o‘quvchilarning darsga qiziqishini oshirishi, ularning mustaqil fikrlash va tahlil qilish ko‘nikmalarini rivojlantirishi aniqlandi.

Ayniqsa, badiiy matnlar va maqol-matallar bilan ishlash o‘quvchilarda axloqiy qarashlarni shakllantirishda samarali vosita ekanligi kuzatildi. Q.Yo‘ldoshev badiiy asarlarning tarbiyaviy imkoniyatlarini tahlil qilar ekan, ular o‘quvchilarning estetik tafakkuri va ma‘naviy dunyoqarashini boyituvchi muhim didaktik vosita ekanligini qayd etadi¹⁰³. Tadqiqot jarayonida ham badiiy matnlar asosida tashkil etilgan topshiriqlar o‘quvchilarning nutqiy faolligi, obrazli tafakkuri va ijodiy yondashuvini rivojlantirishi kuzatildi. Maqol va hikmatli so‘zlardan foydalanish esa o‘quvchilarda hayotiy tajriba va milliy tafakkur unsurlarini shakllantirishga xizmat qilgani aniqlandi.

Shuningdek, kommunikativ yondashuv asosida tashkil etilgan darslar o‘quvchilarning nutqiy faolligini oshirishi, ularning fikrini erkin va mantiqan ifodalash ko‘nikmalarini rivojlantirishi qayd etildi. L.S.Vygotskiyning tafakkur va nutq birligi haqidagi nazariyasiga ko‘ra, inson tafakkuri muloqot jarayonida shakllanadi va rivojlanadi¹⁰⁴. Tadqiqot natijalari ham aynan kommunikativ topshiriqlar asosida tashkil etilgan mashg‘ulotlar o‘quvchilarning erkin fikrlashi hamda muloqot madaniyatini rivojlantirishda samarali ekanligini ko‘rsatdi.

Interfaol metodlar (“Munozara”, “Aqliy hujum”, “Klaster”, “Insert” va boshqalar) ta‘lim jarayonini faollashtirib, o‘quvchilarning hamkorlikda ishlash va ijodiy fikrlash qobiliyatlarini kuchaytirgani kuzatildi. R.Ishmuhamedov interfaol metodlarni o‘quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantiruvchi hamda ularni ta‘lim jarayonining faol subyektiga aylantiruvchi samarali pedagogik vosita sifatida baholaydi. Tadqiqot davomida qo‘llangan interfaol metodlar o‘quvchilarning darsdagi faolligini oshirish bilan birga, ularda kommunikativ kompetensiya va ijtimoiy hamkorlik ko‘nikmalarining rivojlanishiga xizmat qilgani aniqlandi.

Tadqiqot natijalari shuni ham ko‘rsatdiki, ona tili ta‘limida milliy va umuminsoniy qadriyatlarni integratsiya qilish o‘quvchilarning ma‘naviy immunitetini mustahkamlashga xizmat qiladi. O.Musurmonova ma‘naviy tarbiya jarayonida milliy qadriyatlarga tayangan

¹⁰³ Yo‘ldoshev Q. *Adabiyot o‘qitish metodikasi*. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2021.

¹⁰⁴ Vygotskiy L.S. *Tafakkur va nutq*. – Moskva: Pedagogika, 2020.

ta’lim yoshlarni turli mafkuraviy tahdidlardan himoya qiluvchi muhim omil ekanligini ta’kidlaydi¹⁰⁵. Tadqiqot natijalari ham qadriyatlarga asoslangan ta’lim o’quvchilarning ma’naviy barqarorligini kuchaytirishi hamda ularni salbiy axborot oqimlari va begona g’oyalarga nisbatan tanqidiy munosabat bildirishga o’rgatishini ko’rsatdi.

Xulosa va takliflar. Mazkur tadqiqot natijalariga ko’ra, ona tili ta’limida milliy va umuminsoniy qadriyatlarni lingvodidaktik asosda o’qitish o’quvchilarning lingvistik, kommunikativ hamda ma’naviy-axloqiy kompetensiyalarini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etishi aniqlandi. Ona tili faqatgina grammatik bilimlarni o’rgatuvchi fan emas, balki o’quvchilarning shaxs sifatida shakllanishiga bevosita ta’sir ko’rsatuvchi tarbiyaviy vosita ekanligi ilmiy jihatdan asoslab berildi. Tadqiqot jarayonida shu narsa ma’lum bo’ldiki, qadriyatlar asosida tashkil etilgan ona tili darslari o’quvchilarda milliy o’zlikni anglash, vatanparvarlik, insonparvarlik, bag’rikenglik va axloqiy mas’uliyat kabi sifatlarni shakllantiradi. Shuningdek, bunday yondashuv o’quvchilarning matn bilan ishlash, mustaqil fikrlash, tahlil qilish va ijodiy yondashuv ko’nikmalarini sezilarli darajada rivojlantiradi.

Interfaol metodlar va kommunikativ yondashuv asosida tashkil etilgan ta’lim jarayoni o’quvchilarning darsdagi faolligini oshirishi, ularni erkin fikr bildirishga undashi hamda nutq madaniyatini rivojlantirishi aniqlandi. Ayniqsa, badiiy matnlar, xalq og’zaki ijodi namunalari va maqol-matallar bilan ishlash o’quvchilarning ma’naviy dunyoqarashini boyitishda samarali vosita bo’lib xizmat qiladi. Umuman olganda, ona tili ta’limida milliy va umuminsoniy qadriyatlarning integratsiyasi ta’lim sifatini oshirish bilan birga, barkamol shaxsni shakllantirishda muhim pedagogik omil hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Vygotskiy L.S. *Tafakkur va nutq.* – Moskva: Pedagogika, 2022.
2. Ishmuhamedov R., Abduqodirov A., Pardaev A. *Ta’limda innovatsion texnologiyalar.* – Toshkent: Fan va texnologiya, 2023.
3. Jamolxonov H. *Lingvodidaktika asoslari.* – Toshkent: Akademnashr, 2023.
4. Mahmudov N. *Til, tafakkur va ma’naviyat.* – Toshkent: Tafakkur, 2023.
5. Maslova V.A. *Lingvokulturologiya.* – Moskva: Akademiya, 2022.
6. Mirziyoyev Sh.M. *Yangi O‘zbekiston strategiyasi.* – Toshkent: O‘zbekiston, 2022.
7. Musurmonova O. *Ma’naviy tarbiya va yoshlar dunyoqarashi.* – Toshkent: O‘qituvchi, 2023.

¹⁰⁵ Musurmonova O. *Ma’naviy qadriyatlar va yoshlar tarbiyasi.* – Toshkent: Fan, 2020.

8. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Ta’lim-tarbiya tizimini yanada takomillashtirish to‘g‘risida”gi Farmoni. – Toshkent, 2023.
9. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “Umumiy o‘rta ta’limning davlat ta’lim standartlarini tasdiqlash to‘g‘risida”gi qarori. – Toshkent, 2021.
10. Rasulov R., Mengliyev B. *Zamonaviy tilshunoslik va lingvodidaktika muammolari.* – Toshkent: Fan, 2024.
11. Safarova R. *Pedagogik qadriyatlar va kompetensiyaviy yondashuv.* – Toshkent: O‘qituvchi, 2023.
12. Saidahmedov N. *Kompetensiyaviy yondashuv va zamonaviy dars.* – Toshkent: Istiqlol, 2024.
13. Tolipov O‘., Usmonboyeva M. *Pedagogik texnologiyalar: nazariya va amaliyot.* – Toshkent: Fan va texnologiya, 2023.
14. To‘xliyev B. *Badiiy matn va interpretatsiya masalalari.* – Toshkent: Akademnas hr, 2022.
15. Yo‘ldoshev Q. *Adabiyot o‘qitishning innovatsion metodlari.* – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2023.
16. Xudoyberganova D. *Lingvokulturologiya va matn tahlili.* – Toshkent: Mumtoz so‘z, 2024.
17. Nurmonov A. *Tilshunoslik nazariyasi va antropotsentrik paradigma.* – Toshkent: Akademnashr, 2023.
18. Sayfullayeva R., Mengliyev B. *Hozirgi o‘zbek adabiy tili va kommunikativ yondashuv.* – Toshkent: Universitet, 2024.
19. Karimov B. *Ona tili ta’limida interfaol metodlar.* – Toshkent: Tafakkur Bo‘stoni, 2023.
20. Abdurahmonov G‘. *O‘zbek tilini o‘qitish metodikasi.* – Toshkent: Fan, 2022.